

Ans.D. 122/1962
Aktbil. 30.

ÖSTERBYGDENS VATTENDOMSTOLS

DOM

meddelad i Stockholm den 4 mars 1966.

I domstolen: t.f. biträdande vattenrättsdomaren Brit-Marie Ericsson, vattenrättsingenjörerna Sverker Nilsson och Per Ivan Jönsson samt vattenrättsnämndemännen John Svärd, Insjön, Saltsjö-Boo, och Knut Börjesson, Ytterbyvik, Resarö.

Sökande: 1. Mälarregleringsföreningen.

Ombud: advokaten Nils Vasseur, Alrutz' advokatbyrå, Mäster Samuelsgatan 4, Stockholm C.

2. Stockholms stad.

Ombud: ekonomidirektören Arne Nordström, Stockholms stads hamnstyrelse, Stockholm.

Saken: ansökan om ändring av de för Mälarens reglering gällande tappningsbestämmelserna m.m.

Tidigare avgöranden.

Genom utslag den 13 januari 1941 (Ans.D. 68/1939) har vattendomstolen meddelat Stockholms stad tillstånd att till förbättring av förhållandena och vattenhushållningen i farlederna genom staden mellan Mälaren och Saltsjön reglera vattenav-

1 A 27/1966

1966 den 18 mars anordnas råd av Kungl. Kammarkoll. för att utreda om det är möjligt att...

rinningen ur Mälaren och för detta ändamål utföra erforderliga, närmare beskrivna dammar och rensningar i Norrströms båda grenar vid Helgeandsholmen i staden. Regleringen skulle få genomföras i två etapper, den första avseende en partiell reglering, efter det att dammanlagts och rensningar utförts i Norrströms norra gren, och den andra avseende fullständig reglering, efter det att dammanlagts och rensningar utförts även i den södra grenen, Stallkanalen. I utslaget lämnades detaljerade tappningsbestämmelser särskilt för vardera etappen, varjämte angavs, att, därest det skulle visas att dessa bestämmelser icke skulle ge till resultat de vattenståndsförhållanden i Mälaren som avsetts, part skulle äga att hos vattendomstolen påkalla erforderliga ändringar av tappningsbestämmelserna.

Vid förberedande av ansökningen i målet samarbetade staden med Mälarregleringsföreningen, som hade bildats i maj 1935 för tillvaratagande av andra intressen än stadens samt för att bidra till förverkligandet av planerna för reglering av Mälarens vattenstånd.

Med den partiella regleringen avsågs att ernå att det högsta vattenståndet hölles omkring + 4,90 m och i intet fall finge överstiga höjden + 4,95 m, att högvattenstånden i övrigt

skulle sänkas minst i huvudsaklig överensstämmelse med en plan, som innefattats i ett meddelande från Mälarregleringsföreningen till strandägarna den 4 juni 1936, att normallågvattenståndet i allmänhet skulle hållas omkring höjden + 4,10 m samt att lägsta vattenståndet i allmänhet icke skulle underskrida höjden + 4,00 m.

Med den fullständiga regleringen avsågs att hindra högvattenet att stiga över höjden + 4,70 m, medan i övrigt samma normallågvattenstånd skulle hållas som vid den partiella regleringen.

Dammen i Norrströms norra gren under Riksbron har blivit byggd, rensningarna i denna gren ha vidtagits och regleringens första etapp är genomförd från år 1943.

Enligt 1941 års dom skulle arbetena för regleringens andra etapp vara fullbordade senast den 13 januari 1951. Emellertid har staden genom vattendomstolens domar den 20 juli 1950 (Ans. D. 40/1950) och den 17 december 1955 (Ans. D. 100/1955) medgivit anstånd med fullbordandet av ifrågavarande arbeten, enligt den sistnämnda domen till den 13 januari 1961.

I ansökan till vattendomstolen i målet Ans. D. 69/1959 meddelade staden, att staden icke ämnade begagna sig av sitt tillstånd att genomföra den fullständiga regleringen av Mälaren.

samt anhöll att i Stallkanalen få anlägga en damm med något
ändrat läge i förhållande till vad som avsågs i 1941 års dom samt
att få begagna dammen för att hindra att saltvatten vid upp-
ström runne in i Mälaren. För detta ändamål hemställde staden
att få hålla dammen stängd, när vattenståndet i Saltsjön vore
lika med eller högre än i Mälaren, men eljest hålla dammen helt
öppen. Vattendomstolen lämnade staden de begärda tillstånden i
dom den 24 oktober 1959.

Höjdsystem.

Ovan angivna plushöjder avse höjden i förhållande till
överkanten av den västra tröskeln i slussen vid Karl Johans
torg. I det följande angivna höjder äro hänförda till samma
höjdsystem, vars nollpunkt (= tröskelns överkant) är belägen
3,84 m under det officiella höjdsystemets nollpunkt .

Ansökan.

Efter ansökan, som inkommit till vattenrättsdomaren den
12 december 1962, ha Mälarregleringsföreningen och Stockholms
stad - under åberopande av att den hittills utövade regleringens
verkningar icke helt motsvarat dem som förutsattes vid till-
ståndets meddelande - hemställt om ändring av de för regleringen
gällande vattenhushållningsbestämmelserna i enlighet med ett

till vattendomstolen ingivet förslag (aktsid. 103-104), vilket granskats av Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (SMHI).

Sökanden ha till närmare utveckling av sin ansökan an-
fört bland annat följande. Lågvattenstånden ha blivit lägre
än som förutsattes år 1941. Enligt en av SMHI den 14 oktober
1961 utförd utredning har det normala lågvattenståndet för
perioden 1943-1960 varit + 3,85 m och det lägsta lågvatten-
ståndet + 3,60 m. Den partiella regleringen har dock medfört,
att vattenståndet i Mälaren varit + 4,00 m eller däröver i
genomsnitt 290 dagar per år. - De med den partiella regleringen
avsedda högvattenstånden ha kunnat hållas. Högvattenståndet har
sålunda icke vid något tillfälle uppnått + 4,90 m och endast
under två år, nämligen i december år 1944 och i april år 1959
överstigit + 4,70 m. - Erfarenheterna ha emellertid visat, att
en del förenklingar och uppmjukningar av tappningsbestämmel-
serna äro erforderliga, särskilt beträffande de högre vatten-
stånden och för förhandstappningarna. Genom de föreslagna
ändringarna avses att dels med hjälp av den av Stockholms stad
utförda dammluckan i Stallkanalen höja lågvattenstånden så långt
som möjligt upp mot den, som voro avsedda i 1941 års dom, dels

att genom förhandstappning och uppmjukning av hushållningsbe-
stämmelserna sänka de högsta högvattenstånden och avkorta deras
varaktighet. - För att de ändrade regleringsbestämmelserna
skola medföra eftersträvad höjning av lågwaterstånden erfordras
viss mindre ombyggnad av luckan i dammen i Stalkanalen.

Arboga, Enköping, Köping, Strängnäs, Södertälje, Torshälla
och Västerås städer samt ett stort antal markägare omkring
Mälaren ha instämt i sökandenas begäran om ändring av reglerings-
bestämmelserna.

Kammarkollegiet har förklarat sig för närvarande icke
föra talan i målet.

Sjöfartsstyrelsen, fiskeriintendenten i Övre södra dis-
triktet samt Sigtuna stad ha förklarat sig icke ha något att
erinra mot företagens tillåtlighet.

Tillstånd.

Sedan vattendomstolen år 1940 hemställt frågan om Mälarens
reglering Kungl. Maj:ts prövning samt därvid lämnat en redo-
görelse för Mälarens vattenståndsförhållanden, tidigare regle-
ringsförslag, då förevarande regleringsförslag, dess utformning
och verkningar med mera har Kungl. Maj:t i nådigt brev den

13 december 1940 förklarar hinder icke möta mot en reglering av Mälaren huvudsakligen efter de grunder, som i ärendet angivits.

De med nu ifrågavarande ansökning avsedda tappningsbestämmelserna ha endast till syfte att ernå de vattenstånd som avsågos med den av vattendomsstolen efter Kungl. Maj:ts prövning år 1941 medgivna regleringen. Med hänsyn härtill finner vattendomsstolen stadgandet i 4 kap. 13 § vattenlagen om skyldighet att hemställa tillståndsfrågan Konungens prövning icke vara tillämplig i detta mål.

Hinder mot företaget möter icke med hänsyn till allmän eller enskild rätt.

Vattendomsstolen föreskriver, med ändring av de i 1941 års dom meddelade vattenhushållningsreglerna, att regleringen av vattenavrinningen ur Mälaren skall handhas enligt följande tappningsbestämmelser.

1) Utspolsöppningen i dammen vid sjön Maren skall alltid hållas helt öppen.

2) När vattenståndet i Saltsjön är lika med eller högre än i Mälaren hållas samtliga utskov i Stockholm ävensom

Karl Johans-, Hammarby- och Södertälje-slussarna helt stängda,
dock med beaktande av vad i mom.5 sägs om slussning.

3) När vattenståndet i Mälaren är högre än i Saltsjön
gälla följande regler, dock med beaktande av vad som i mom. 4,
5 och 6 säges om flödestappning, slussning, tappning vintertid
genom Hammarby- och Södertäljeslussarna samt utspolning.

a) Vid vattenstånd under 4,10 m hållas samtliga utskov
i Stockholm och slussarna stängda. - Jämväl vid vattenstånd
under 4,10 m må vid nedström överkanten av luckorna vid Riks-
bro- och Stallkanaldammarna hållas något under vattenytan för
att åstadkomma överfall, varvid högst 2 miljoner m³ i månaden
får tappas.

b) Vid vattenstånd mellan 4,10 och 4,20 m skall genom
tappning i Riksbro- och Stallkanaldammarna eftersträvas, att
vattenståndet normalt hålles mellan 4,10 m och 4,15 m.

c) Vid vattenstånd högre än 4,20 m hållas Riksbro- och
Stallkanaldammarna helt öppna.

d) Vid vattenstånd högre än 4,25 m hållas avtappnings-
kanalen vid Karl Johans torg och kulverten vid Skanstull helt
öppna.

e) Vid vattenstånd högre än 4,50 m hålles Karl, Johans-

slussen helt öppen.

f) Vid vattenstånd högre än 4,60 m hållas Hammarby- och Södertäljesslussarna öppna så mycket att normalt $70 \text{ m}^3/\text{s}$ tappas genom vardera, dock med rätt för dem som handha skötseln av slussarna att så begränsa tappningen, att sjöfarten i Hammarbyleden och Hammarbyhamnarna samt i Södertälje kanal icke i större omfattning försvåras eller skada genom erosion uppstår.

4) Om på grund av riklig snötillgång eller stor nederbörd vattenståndet enligt kontrollantens beprövande befaras komma att stiga icke oväsentligt över 4,40 m äger denne, när fråga härom uppkommer, föreskriva att Riksbro- och Stallkanal-dammarna, avtappningskanalen vid Karl Johans torg och kulverten vid Skanstull hållas öppna vid vattenstånd lägre än i mom. 3 säges (flödestappning), dock ej under 4,00 m. Efter samråd med dem som handha skötseln av slussarna äger kontrollanten, när risk för ett synnerligen högt flöde föreligger, även föreskriva, att Karl Johans-, Hammarby- och Södertäljesslussarna hållas öppna också vid vattenstånd lägre än i mom. 3 säges, dock ej under 4,40 m.

5) När enligt mom. 2 och 3 slussarna skola hållas stängda

får dock för slussning erforderligt vatten tappas. Likaledes får vid nedström genom Hammarby- och Södertäljeslussarna vintertid tappas den vattenmängd, som är oundgängligen behövlig för att hålla portnischerna fria från is.

6) Stockholms stad äger att för utspolning inom hamnområdet i medeltal per vecka, förutom normalt förekommande läckvatten och i moment 3 a angiven tappning, tappa $25 \text{ m}^3/\text{s}$ vid vattenstånd 4,00 m eller däröver och $15 \text{ m}^3/\text{s}$ vid lägre vattenstånd än 4,00 m.

7) Om tappning på grund av reparationsarbeten eller annan tillfällig orsak ej kan ske genom föreskrivet avlopp må motsvarande tappning ske i annat avlopp.

De i regleringsbestämmelserna angivna vattenstånden - med undantag för moment 2 - avse medeltalet av vattenstånden i Stockholm, Södertälje och Västerås.

Kontroll m.m.

Det åligger sjöfartsstyrelsen att i egenskap av nuvarande förvaltare av Södertälje kanal handhava skötseln av Södertäljeslussen i enlighet med de nu givna tappningsbestämmelserna. För ernående av enhetlighet vid verkställandet av dessa bestämmelser skall samråd äga rum med sökandena.

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (SMHI)

har att såsom hittills utöva tillsyn å företagets skötsel.

Mälarens vattenstånd skall en gång varje dygn vid av kontrollanten angiven gemensam tidpunkt avläsas i Stockholm, Södertälje och Västerås på vattenståndsskalor, som godkännas av kontrollanten. Då dessa avläsningar på grund av vinddrivning eller olika barometerstånd ej giva överensstämmande resultat, skall Mälarens vattenstånd anses lika med medeltalet av de tre avläsningarna.

Vid samma klockslag skall även Saltsjöns vattenstånd i Stockholm avläsas på vattenståndsskala, som godkännes av kontrollanten.

Sökandena skola föra fortlöpande förteckningar över avläsningarna. Avskrift av dessa förteckningar skall tillställas SMHI å de tider, institutet bestämmer.

Vidare skola sökandena beträffande avtappningsanordningar i utloppen vid Stockholm samt sjöfartsstyrelsen beträffande slussen i Södertälje kanal föra anteckningar angående de åtgärder, som verkställts för vattenavtappning i enlighet med tappningsbestämmelserna. De närmare föreskrifter, som härutinnan kunna anses erforderliga, äger institutet meddela.

Skulle det visa sig att nu meddelade tappningsbestämmelser icke giva till resultat de vattenståndsförhållanden i Mälaren, som sökandena - enligt vad här förut angivits - förklarat vara avsikten att ernå, äger part att hos vattëndomstolen påkalla erforderliga ändringar av tappningsbestämmelserna.

Fiske.

I 1941 års utslag ålades Stockholms stad att erlægga en avgift jämlikt 2 kap. 8 § vattenlagen med ett belopp av 20.000 kronor att användas till åtgärder för tryggande av gäddfiskets bestånd.

Fiskeriintendenten i Övre södra distriktet har anfört: Någon utredning av den hittillsvarande regleringens inverkan på gäddfisket har aldrig varit aktuell. Mot bakgrunden av den numera något vidgade kunskapen om våra viktigare fiskarters ekologi (hushållande med miljön) och om de faktorer, som bestämmer beståndens storlek, kan man emellertid på rent biologiska grunder sluta sig till att den bedrivna regleringen bör ha medfört en icke obetydlig försämring av betingelserna för ett rikt gäddbestånd genom att vårhögvatten nedskurits i höjd och varaktighet. - Gäddans förnämsta lekplatser är översvämmad strand med starr- eller gräsvegetation. Även andra typer av

underlag kan accepteras, t.ex. översvämmade låga videsnår, gles vassvegetation och mossmattor, Kal botten undviks helt och vassar av normal täthet äro otjänliga. I allmänhet sker leken på mycket grunt vatten, men den kan i vissa fall sträcka sig ned till några meters djup. Den påbörjas i anslutning till isslossningen och varar drygt en månad med omkring en veckas kulmination. Leken regleras av vattentemperaturen. - Det är emellertid icke lekens omfattning i och för sig som avgör, om det skall uppstå en rik gäddårsklass eller icke. Ett långvarigt vårhögvatten har visat sig vara av vital betydelse för att överlevnaden skall bli god. Översvämmad fjolårsvegetation ger ynglet fäste, skydd och lämplig näringsmiljö. ---- Under senare år gjorda iakttagelser ha visat, att gäddynglet är biologiskt anpassat att under de första kritiska veckorna leva bland temporärt översvämmad vegetation. ---- Ovanför medelvattenståndet i Mälaren finns - på betad strand-- ett växtbälte, utmärkt av två starrarter, som utgör just den miljö, som under högvatten är idealisk för gäddlek och för gäddynglets överlevnad. Man kan därför icke komma ifrån, att en ytterligare sänkning av de höga vårvattenstånden och en minskning av deras varaktighet innebär en ytterligare skada på gäddreproduktionen

och därmed på gäddfisket. Det är därjämte sannolikt, att de åsyftade ändringarna av varhögvattnenförhållandena på lång sikt leder till en ändring av vegetationen inom landstrandbältet med effekter på gäddproduktionen, som icke helt kunna förutses men sannolikt bli negativa. - För Mälaren får gäddan med hänsyn till sjöns naturtyp betraktas som en mycket viktig fiskart ur fiskevårdssynpunkt. Dess lämplighet som sportfiskeobjekt ökar ytterligare värdet. För det kvarvarande yrkesfisket spelar den en stor roll. Än större är dess roll för det utomordentligt omfattande fritidsfisket. Då det icke är möjligt att nu föreslå åtgärder, vilka med säkerhet äro effektiva för kompensation av den förväntade skadan på gäddfisket, synes det vara ändamålsenligt att tillgripa en avgift jämlikt 2 kap. 8 § vattenlagen. Avgiftens användning bör därvid icke begränsas av snäva bestämmelser. Dess storlek bör icke understiga 3.000 kronor om året. För jämförelse kan nämnas, att detta belopp sannolikt endast motsvarar omkring 1 procent av årsvärdet av enbart yrkesfiskets gäddfångster i Mälaren. --- I Mälarens vattensystem bedrevs förr ett omfattande och värdefullt fiske efter ål. Den årliga genomsnittsfångsten under åren 1914-1923 utgjorde i Mälaren 7.920 kg och i Hjälmarén

1.784 kg. Fisket baserades på ål, som på naturlig väg vandrat in genom Mälarens utlopp. I våra dagar är ålfisket i vattensystemet obetydligt och torde till största delen baseras på inplanterad ål. Förändringen kan tyvärr icke följas siffermässigt, emedan fiskestatistik saknas för tiden efter 1923. Beträffande Hjälmarén finnas dock sporadiska uppgifter, som möjliggöra vissa beräkningar. Under åren 1947-1951 fångades här approximativt 234 kg ål i genomsnitt om året, vilket i jämförelse med perioden 1914-1923 således innebär en minskning med 87 procent. Totalfångsten av fisk i sjön hade samtidigt däremot ökat med 23 procent. - Otvivelaktigt utgör de svåra vattenföroreningarna i Mälarens utlopp grundorsaken till den katastrofalt minskade ålförekomsten i systemet. En viss försvåring av uppvandringen kan emellertid även ha uppstått genom dammanläggningarna. Som en följd av den pågående avloppssaneringen i Stockholmsområdet kan det tänkas, att ålynglet i framtiden ånyo kan få möjlighet att vandra in i vattensystemet, där produktionsbetingelserna för arten för övrigt äro utomordentligt goda. Med hänsyn till ålens stora värde och till att den väl lämpar sig för yrkesfiske är det i hög grad önskvärt och angeläget att ånyo bringa Mälaren och Hjälmarén till god ålproduk-

tion. Man bör sålunda tillförsäkra ålynglet möjligheter att passera dammanläggningarna i Mälarens utlopp. Ålyngeluppvandringen äger rum under perioden maj till och med september och synes stimuleras av bland annat hög vattentemperatur. Det genom de begärda regleringsbestämmelserna minskade öppet-hållandet av dammen i Stallkanalen ändrar högst radikalt på de potentiella möjligheterna för ålyngel att stiga upp i Mälaren. Att utspolsöppningen i dammen vid sjön Maren alltid skall hållas öppen och att ett antal slussar kommer att vara i bruk ger vissa möjligheter men är icke tillfyllest i sammanhanget. - På grund av det anförda föreslås dels att sökandena skola åläggas att till fiskeristyrelsen inbetala en årlig avgift jämlikt 2 kap. 8 § vattenlagen av 3,000 kronor för befrämjande av fisket i Mälaren, dels att statens fiskeriingenjör måtte förordnas att på sökandenas bekostnad utarbeta förslag till erforderliga åtgärder för ålynglets framkomst förbi dammanläggningarna i Mälarens utlopp och att sökandena därjämte åläggas att i den omfattning fiskeriingenjören finner erforderlig nu utföra eller förbereda de åtgärder han föreslår och sedermera, när ålyngel i tillräckligt antal visas uppträda vid dammbyggnaderna, på yrkande av vederbörande fiskeriintendent färdigställa,

sköta och för framtiden underhålla de föreslagna inrättningarna och därvid under tiden den 1 maj - den 30 september kostnadsfritt tillsläppa den vattenmängd, som erfordras för deras ändamålsenliga drift.

Sökandena ha genmält: Av ett i ett annat vid vattendomsstolen anhängigt mål (Ans.D. 120/1959) av förre överinspektören vid statens vatteninspektion Sten Vallin avgivet yttrande framgår, att gäddfångsterna i Mälaren under 1920-talet utgjorde i medeltal 16.000 kg, under 1940-talet 23.000 och under 1950-talet 22.000 kg om året. Den hittills utövade regleringen har således icke medfört någon skada på gäddfisket. Frågan om skada på gäddfiske har dessutom enligt sökandenas uppfattning slutgiltigt avgjorts genom 1941 års dom, då vattendomsstolen ålade Stockholms stad att betala 20.000 kronor för den skada, som eventuellt kunde antagas uppkomma genom de vid den fullständiga regleringens genomförande sänkta högvattenstånden. De nya bestämmelserna innebära en mindre sänkning av högvattenstånden än den som avsågs med den fullständiga regleringen. Den utjämnning av vattenstånden som regleringen medfört är till sådan fördel för fisket i övrigt, att nyttan därav väl överstiger eventuell skada å gäddfisket. Några anspråk på skadeersättningar i detta av-

seende ha ej heller framförts. - Mälaren stängdes för ålupp-
vandring år 1941, då tillstånd gavs även för den fullständiga
regleringen, som förutsatte en damm i Stallkanalen. Någon
talan om ålyngelåtgärder fördes icke i det målet. De nya tapp-
ningsbestämmelserna komma visserligen att medföra, att dammen
i Stallkanalen hålles stängd under längre tid än för närvarande
men det finns spalter - glapprum - mellan dammluckan och trös-
keln, där ålen fortfarande kan passera. En urschaktning i kaj-
murarna för att anordna en ålyngelledare skulle bli besvärlig och
kostsam. Det finns i varje fall icke anledning att vidtaga åtgärder för närvarande, eftersom någon uppvandring av ål icke kan
ifrågakomma förrän vattenförhållandena i Mälarens utlopp för-
bättrats. Ålynglet erhåller tillfälle till uppvandring genom
slussningarna. I Hammarbyslussen förekommer under sommarhalv-
året i medeltal minst ett hundratal slussöppningar om dagen.
Slussning sker även ofta i Karl Johansslussen och kommer att
öka i omfattning, eftersom de nya bestämmelserna medföra att
denna damm skall vara öppen oftare. - På grund av det anförda
bestrida sökandena att utge en årlig avgift för gäddfisket och
att vidtaga åtgärder för ålyngeluppvandring. Därest vattendom-
stolen finner skada å ålfisket uppstå yrka sökandena i första

hand, att frågan om åtgärder uppskjutes till dess att ålupp-
vandring med hänsyn till förhållandena i Mälaren kan ifråga-
komma, och i andra hand, att vattendomstolen fastställer en en-
gångsavgift av 10.000 kronor.

Vad angår gäddfisket finner vattendomstolen följande. De
nya tappningsbestämmelserna medföra ej större avsänkning av
högvattenstånden än den som avsågs med den tillstadda full-
ständiga regleringen. En årlig avgift jämlikt 2 kap. 8 § vatten-
lagen skulle medföra väsentliga kostnader för sökandena utöver
den engångsavgift som utdömdes år 1941. En sådan förpliktelse
kan lagligen icke åläggas sökandena.

Såvitt avser ålfisket kan den i Stallkanalen inrättade
dammens förlängda stängningstid antagas medföra ökat hinder för
uppvandring av ålyngel. Vid denna dammböra förty åtgärder vid-
tagas för att förbereda inrättande av ålyngelledare. Vid övriga
dammar anser vattendomstolen att de ändrade tappningsbestämmel-
serna ej medföra ökat hinder för ålynglets uppvandring.

Vattendomstolen förordnar statens fiskeriingenjör att på
sökandenas bekostnad utarbeta förslag till erforderliga åtgärder

för ålynglets framkomst förbi dammanläggningen i Stallkanalen. Det åligger sökandena att i den omfattning fiskeriingenjören finner erforderlig förbereda de åtgärder han föreslår samt att sedermera, när ålyngel i tillräckligt antal visas uppträda vid dammbyggnaden, på yrkande av vederbörande fiskeriintendent färdigställa, sköta och för framtiden underhålla de föreslagna inrättningarna ävensom att under tiden den 1 maj - den 30 september kostnadsfritt tillsläppa den vattenmängd som erfordras för deras ändamålsenliga drift. /

Skada å mark.

Ägaren av fastigheterna Amnö 8³ och 8⁴ i Veckholms socken, Uppsala län, Gösta Andersson, har anført: Han äger 5 har betesäng och 3 har åker, som är mycket beroende av vattenståndet i Mälaren. Den föreslagna höjningen av lågvattenståndet från + 3,85 m till + 4,10 m över Stockholms slusströskel skulle medföra, att omkring 3 har åkerjord försvinner samt att den lägst belägna ängsmarken förvandlas till sjöbotten. Anderssons lantbruk är av så ringa storleksordning, att en reducering av åkerjorden kan helt äventyra dess fortsatta bestånd. Andersson yrkar ersättning för förlorad åkerjord med 1 krona 50 öre per m² och för eventuellt förlorad ängsmark med 75 öre per m².

Sökandena ha genmält: Ägaren av dessa fastigheter erhöi år 1941 ersättning med 120 kronor, vilket belopp utgjorde skillnaden mellan värdesänkningen genom höjda lågvattenstånd på lågt liggande marker och värdeökningen genom sänkta högvattenstånd på andra marker. Genom de nya bestämmelserna eftersträvar man icke högre lågvattenstånd än dem som avsågos med 1941 års dom; tvärtom komma dessa kanhända att bli lägre.

Sökandena göra gällande i första hand att den skada som kan uppstå redan har ersatts och i andra hand, därest Andersson anses berättigad att föra talan för samma skada, att de olägenheter som kunna uppstå genom höjda lågvattenstånd skola kvittas mot den förbättring som erhålles genom sänkning av högvattenstånden. Om vattendomstolen skulle anse Andersson berättigad till ersättning för en skada i den omfattning som diskuterats i 1941 års utslag föreslå sökandena att ersättning utdömes efter samma grunder men med ett till dagens värde anpassat belopp. Skulle domstolen anse högre ersättning ifrågakomma hemställa sökandena om möjlighet att före utdömandet härav erhålla tillfälle att närmare utreda frågan.

Av en i målet Ans.D. 68/1939 av vattenrättsingenjören

S. Aspegren upprättad promemoria med tillhörande karta (akt-sid. 283-291 och 303 i nämnda mål) framgår, att den i 1941 års utslag till ägaren av ifrågavarande fastigheter utdömda ersättningen beräknats på sätt sökandena uppgivit.

Enär de nu föreskrivna tappningsbestämmelserna såvitt angår lågvattenstånden icke avse att höja dessa utöver dem som förutsattes skola ernås med den år 1941 tillstadda regleringen finner vattendomsstolen ersättning till ifrågavarande fastigheter utöver det år 1941 utdömda beloppet icke böra utgå.

Vattendomsstolen ogillar det av Gösta Andersson såsom ägare av fastigheterna Amnö 8³ och 8⁴ framställda ersättningsyrkandet.

Byggnadstid; verkställighet.

Det nu meddelade tillståndet skall ha tagits i anspråk senast den 4 mars 1971 vid äventyr som stadgas i 2 kap.22 § vattenlagen och må, på villkor som anges i 11 kap. 67 § samma lag, tagas i anspråk utan hinder av att domen icke vinner laga kraft.

Oförutsedd skada.

Det nu meddelade tillståndet medför icke hinder för den som genom företaget tillfogas skada, vilken icke av vatten-

domstolen förutsetts, att i anledning därav föra talan efter anmälan hos vattenrättsdomaren som i 2 kap. 24 § säges.

Domstolskostnader.

Sökandena ha att gälda i 11 kap. 97 § vattenlagen angivna kostnader för målets behandling vid vattendomstolen enligt särskild redovisningsräkning från domstolens kansli.

Fullföljd.

Angående talan mot domen, se Bilaga.

På vattendomstolens vägnar:

Brit-Marie Ericsson